

ЗУБЧЕНКО Н. І.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
зав. сектором інфометрії та сприяння публікаційній активності науковців
Наукової бібліотеки, кандидат юридичних наук

СПРИЯННЯ ПУБЛІКАЦІЙНІЙ АКТИВНОСТІ ДОСЛІДНИКІВ ЯК КОМПОНЕНТ ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ

Виклики сучасної наукової діяльності потребують від вченого значних зусиль із підтримання позитивного іміджу. Основним фактором іміджу науковця є його публікаційна активність, яка, на наш погляд, включає низку елементів: академічну добросесність, певну періодичність виходу наукових праць, виявлення актуальних та нагальних проблем дослідження, а також популяризацію власних досліджень у національному та міжнародному інформаційному просторі.

Наприкінці 2016 року у Науково-інформаційному центрі Наукової бібліотеки було утворено Сектор Інфометрії та сприяння публікаційній активності науковців (ІСПАН), діяльність якого спрямована на здійснення інформаційно-аналітичної діяльності на основі використання інфометричного інструментарію; сприяння доступу науковців до рефе-

ративних та повнотекстових баз даних; просування університетських видань та наукового доробку професорсько-викладацького складу та співробітників НУ ОЮА у світових наукометричних базах даних; реалізацію тренінгових та навчальних програм для дослідників та науковців; обслуговування користувачів науковими е-ресурсами.

Інформетричні вимірювання є своєрідним «наслідком» певної публікаційної активності, і заслуговують на окреме дослідження, тому в рамках даної теми зупинимося на сприянні публікаційній активності як передумові створення вченим якісного дослідження.

Загально визнано, що якісне дослідження має бути актуальним. Звісно, чи не кожен дослідник вважає, що саме його проблематика є найактуальнішою, найгострішою та нерозвинутою. Проте, головним недоліком такою позиції є неврахування закордонного досвіду вивчення проблематики, яке часто зустрічається у вітчизняних дослідженнях. Задля вирішення цього питання сприяння публікаційній активності має включати співпрацю із зарубіжними базами даних (реферативними, повнотекстовими) для усунення подібної лакуни. У практиці Наукової бібліотеки НУ «ОЮА» вищезазначене практикується вже декілька років, зокрема, реалізовані проекти із забезпечення доступу до ресурсів OxfordUniversityPress, EBSCO, DeGruyter, CambridgeCore, DigitalCommons тощо.

Але не тільки врахування чужого досвіду та актуальність є важливими для створення якісного дослідження. Існує необхідність підвищення добросчесності досліджень. Вивчення численних праць юридичної спрямованості дозволяє виокремити низку недоліків таких наукових публікацій:

- неточне формулювання мети та завдань дослідження, невідповідність їх заявленій тематиці;
- зловживання цитуванням, відсутність власних висновків та узагальнень;
- використання застарілої, неактуальної теоретичної літератури;
- використання обмеженої методології дослідження;
- мовні недоліки (лексичні, граматичні, орфографічні, стилістичні, надмірне вживання неологізмів, архаїзмів тощо);
- надмірне дослівне цитування нормативних джерел;
- плагіат як прояв наукової недобросчесності.

Найчастіше подібні публікації утворюють своєрідний «баласт», який є виключно кількісним показником діяльності дослідника, але ніяк не якісним. Тому важливо, аби у публікаційній активності науковця було дотримано розумний баланс між кількістю публікацій та їх якістю.

Звісно, окрім таких, так би мовити, змістовних характеристик публікації, варто зупинитися і на тому, як зробити публікацію доступною. Сучасна редакційна політика передбачає, що кожна публікація має пройти декілька етапів, на яких буде розглянуто саме її якість, одним з таких етапів є рецензування. Із практики зарубіжних видань з високим

імпакт-фактором, рецензування є тим інструментом, який дозволяє вчасно виявити та визначити недоліки та переваги направленої до видання публікації. Однак у практиці українських видань рецензування носить або дуже умовний характер, або відсутнє як таке.

Саме тому, для якісного дослідження слід не менш кропітливо, ніж написання, підбирати видання для публікації. З одного боку, із закордонними виданнями простіше – існування спеціальних наукометричних баз (наприклад, CiteScore від Elsevier) створює умови для обрання впливового журналу, визнаного світовими рейтингами. Але з іншого боку – якість більшості сучасних вітчизняних правових досліджень не завжди відповідає умовам, що висувають до наукового доробку впливові видання. Тому обирається найпростіший шлях – публікація у вітчизняних виданнях, які, в найкращому разі, входять до деяких не дуже відомих рейтингів, а в гіршому разі – публікація потрапляє до видань-хижаків, які мають на меті фантомну наукову роботу.

Підвищення публікаційної активності дослідників у практиці Наукової бібліотеки реалізується також за допомогою створення та використання певних інструментів, зокрема, Переліку повнотекстових баз даних, Календаря публікацій у фахових виданнях; допомоги дослідникам у популяризації наукового доробку засобами створення іміджу науковця (GoogleScholar, SelectedWorks, ORCID, ResearcherID тощо); формування рекомендацій для науковців щодо користування інформаційними ресурсами різного роду; підвищення рівня обізнаності щодо праць вчених Одеської школи права через наповнення та просування Інституційного репозитарію. Таким чином, сучасний співробітник Наукової бібліотеки, окрім власної наукової діяльності, поступово набуває статусу «іміджмейкера науковця».

Отже, вирішення вищезначеної проблематики є наріжним каменем діяльності бібліотеки, яка наразі є своєрідним «лоцманом» для науковців. Вивчення позитивного досвіду публікаційної активності як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників, власна наукова робота співробітників Наукової бібліотеки НУ «ОЮА» мають стати у нагоді як для дослідників-початківців, так і для вже досвідчених вчених, оскільки ефективна співпраця в інформаційному просторі залежить рівноважно від зусиль кожного з учасників.